

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Haziran 2020

Son Güncelleme Tarihi: 13.07.2020

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	21
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	27
1) MAL TİCARETİ.....	28
2) HİZMETLER TİCARETİ.....	42
D- YATIRIM ORTAMI ve YABANCI SERMAYE	48
E- SERBEST BÖLGELER.....	54
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	59

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A-MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

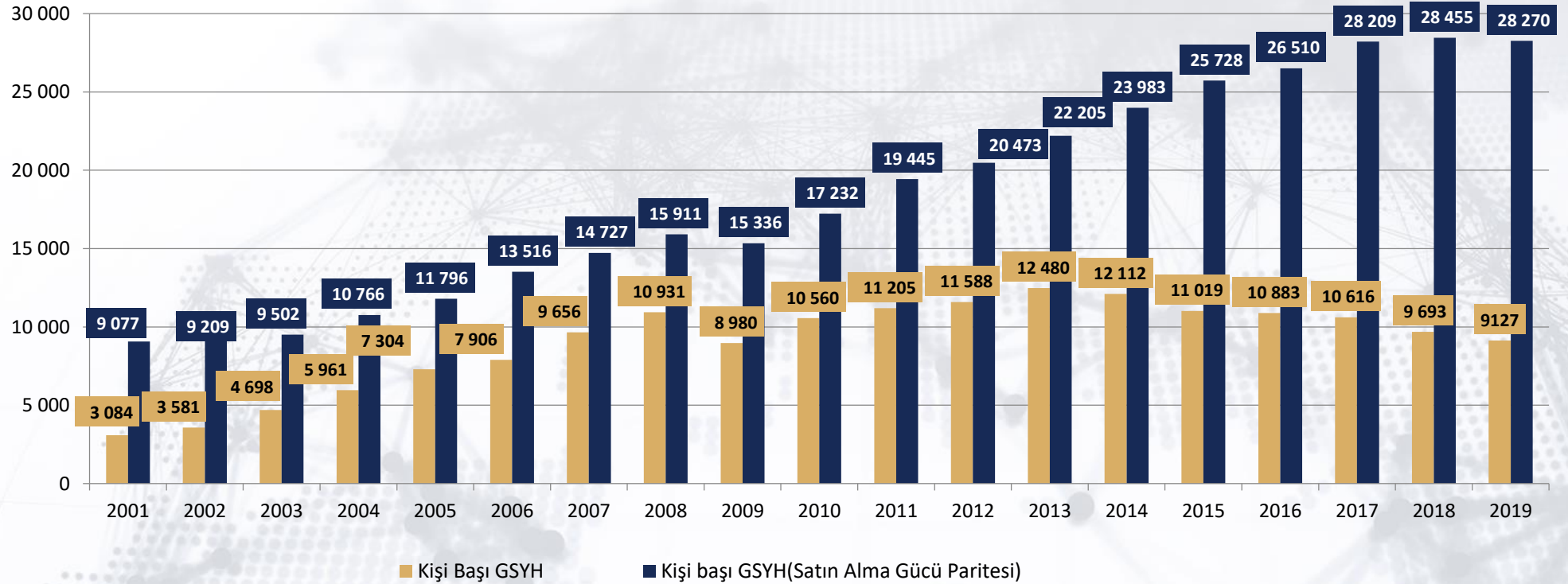
Temel Ekonomik Göstergeler

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019
GSYH ARTIŞI, 2009 Fiyatlarıyla, %	6,6	8,5	6,1	3,2	7,5	2,8	0,9
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.160	2.339	2.609	3.111	3.724	4.280
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	272	772	862	863	853	789	754
NÜFUS, Bin Kişi, Yıl Ortası	64.269	73.142	78.218	79.278	80.313	81.407	82.579
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.229	10.560	11.019	10.883	10.616	9.693	9.127
İHRACAT (ÖTS, F.O.B.), Milyon \$	27.775	113.883	143.839	142.530	156.993	167.921	171.481
İHRACAT(ÖTS)/GSYH,%	10,2	14,7	16,7	16,5	18,4	21,3	22,8
İTHALAT (ÖTS, C.I.F.), Milyon \$	54.503	185.544	207.234	198.618	233.800	223.047	202.703
İTHALAT(ÖTS)/GSYH, %	20,1	24,0	24,0	23,0	27,4	28,3	26,9
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% , ÖTS)	51,0	61,4	69,4	71,8	67,1	75,3	84,6
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	26,6	18,7	22,5	25,2	29,8
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1,0	9,1	19,3	13,9	11,1	13,0	8,6
CARİ İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,7	-6,1	-4,5	-3,8	-5,6	-3,4	0,22
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %		46,5	51,3	52,0	52,8	53,2	53,0
İŞSİZLİK ORANI, %		11,1	10,3	10,9	10,9	11,0	13,7
İSTİHDAM ORANI, %		41,3	46,0	46,3	47,1	47,4	45,7
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)		8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2

Kaynak: TÜİK, TCMB

Kişi Başı Düşen GSYH, ABD Doları

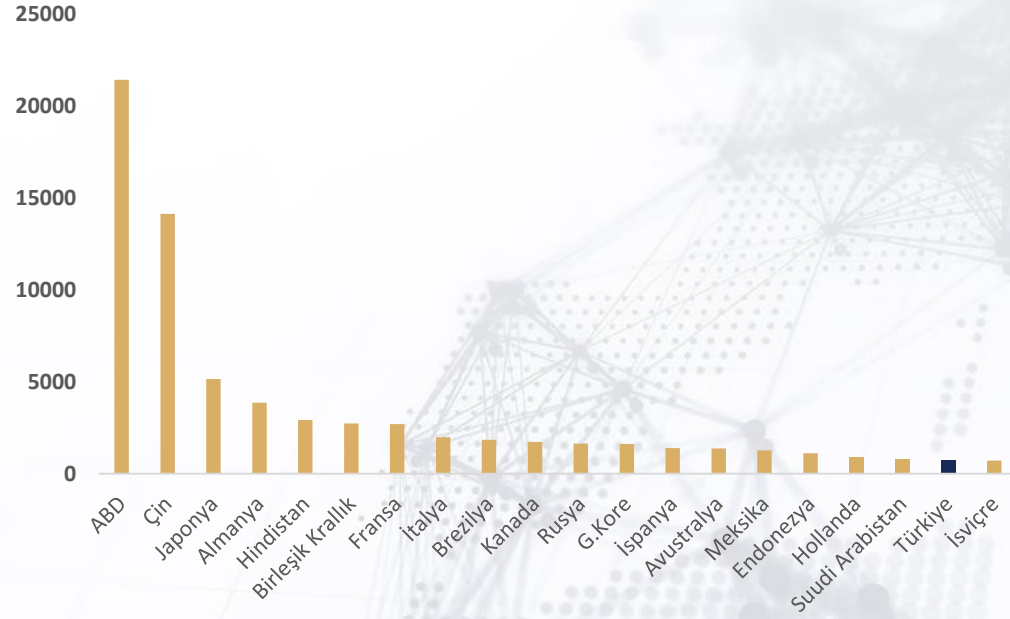
Kaynak: TÜİK

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2019 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 2,5 katına çıkarak 3.581 dolardan 9.127 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) göre, 2019'de kişi başı GSYH, 28.270 dolar olmuştur.

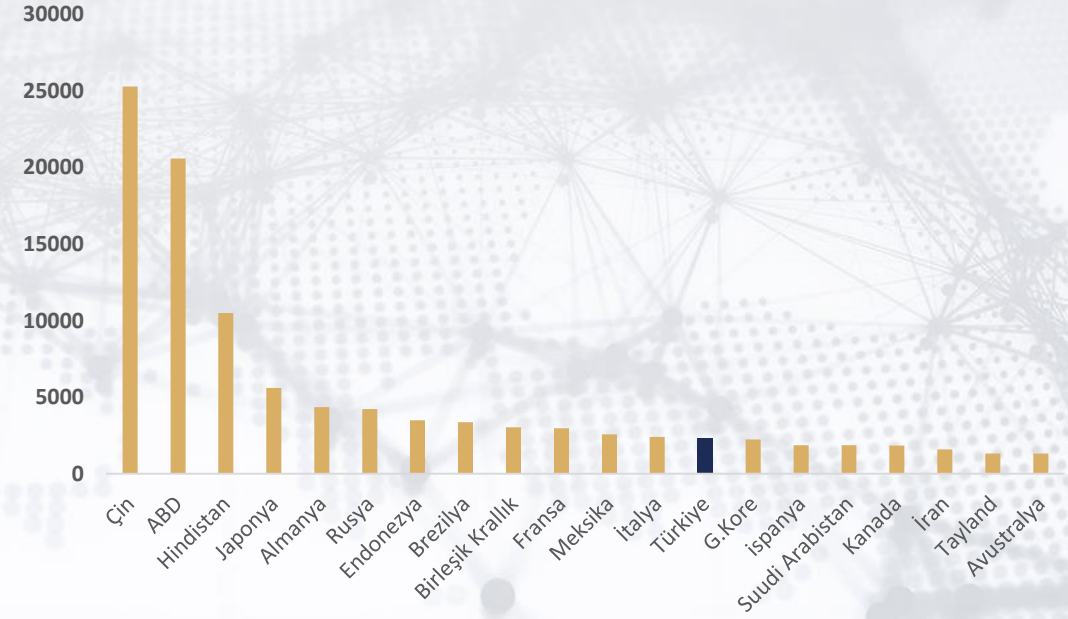
Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Cari ve Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

GSYH (Cari) Milyar \$

Kaynak: TÜİK, IMF

GSYH (SGP) Milyar \$

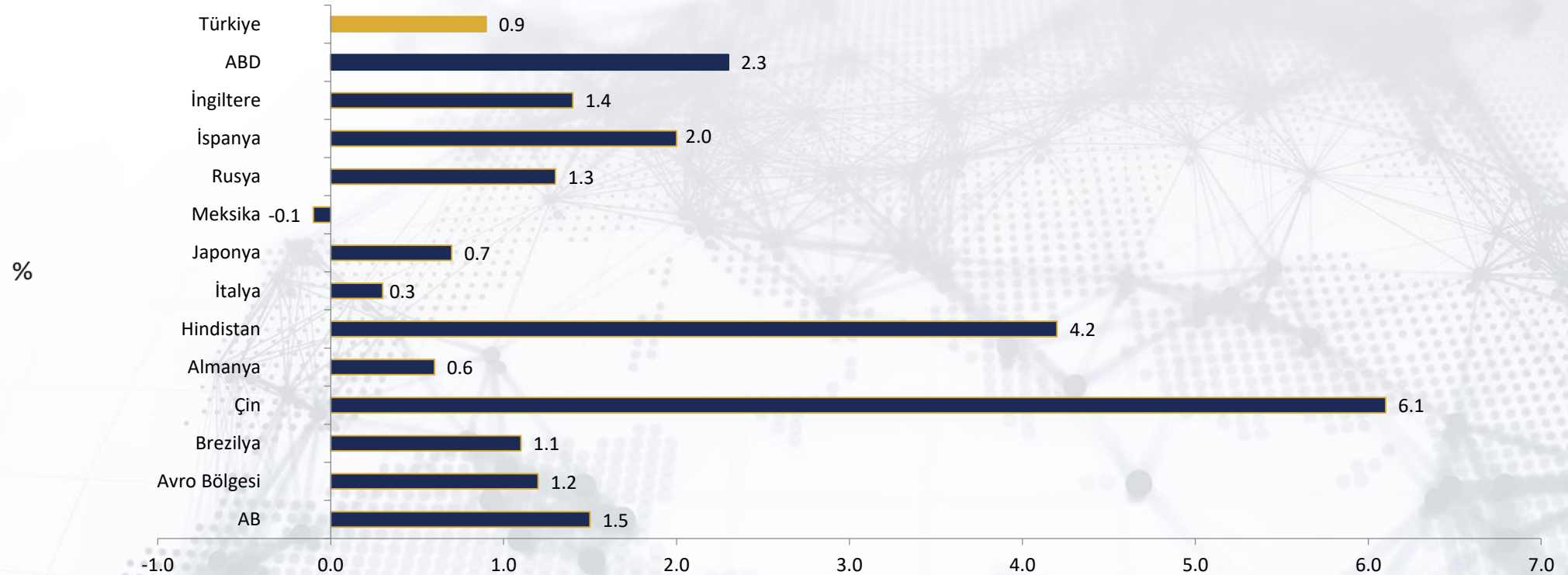

Kaynak: IMF

➤ 2019 yılı itibarıyla cari GSYH sıralamasına göre Türkiye, Dünya'nın 19., Avrupa'nın 7. büyük ekonomisidir.

Başlıca Bölgeler ve Ülkeler İtibarıyla GSYH Artışları (2019)

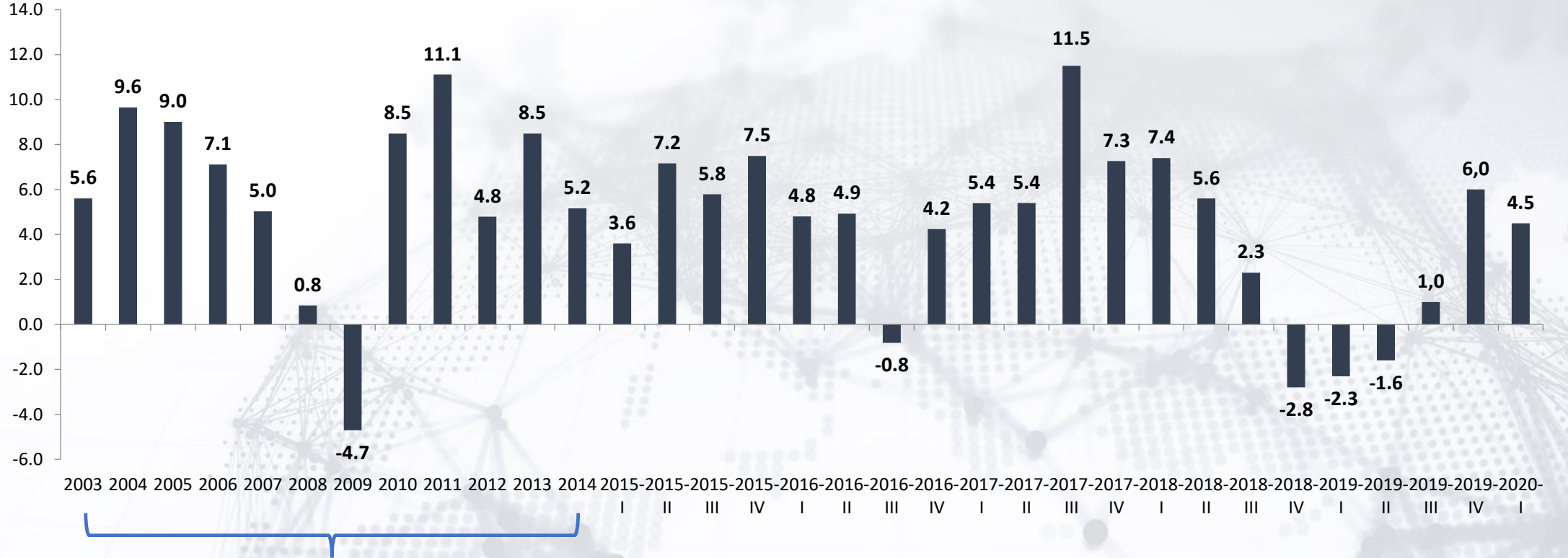

Kaynak: TÜİK, IMF, Eurostat

➤ Türkiye ekonomisi 2019 yılında %0,9 oranında büyümüştür.

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

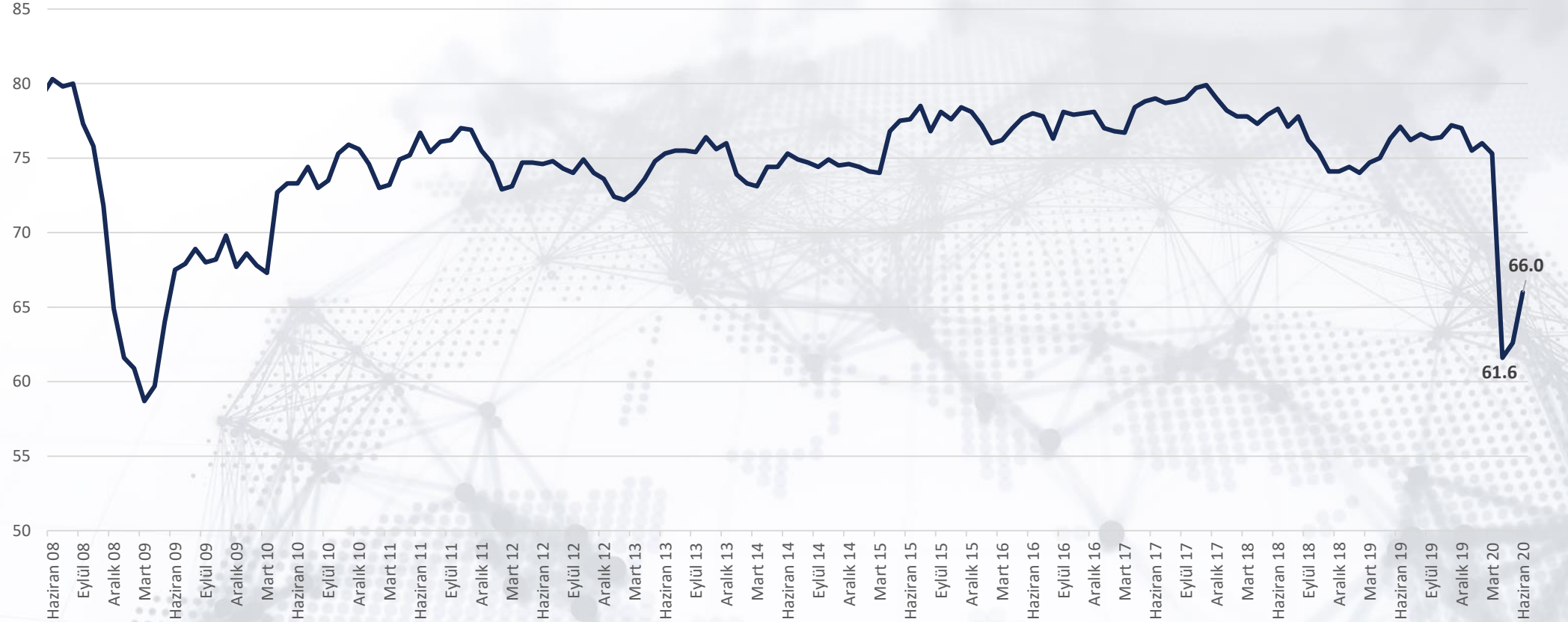
Kaynak: TÜİK

Yıllık Artışlar

- Türkiye ekonomisi 2020 yılının ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %4,5 oranında büyümüştür.
- 2003-2019 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,2 oranında büyüme kaydedilmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

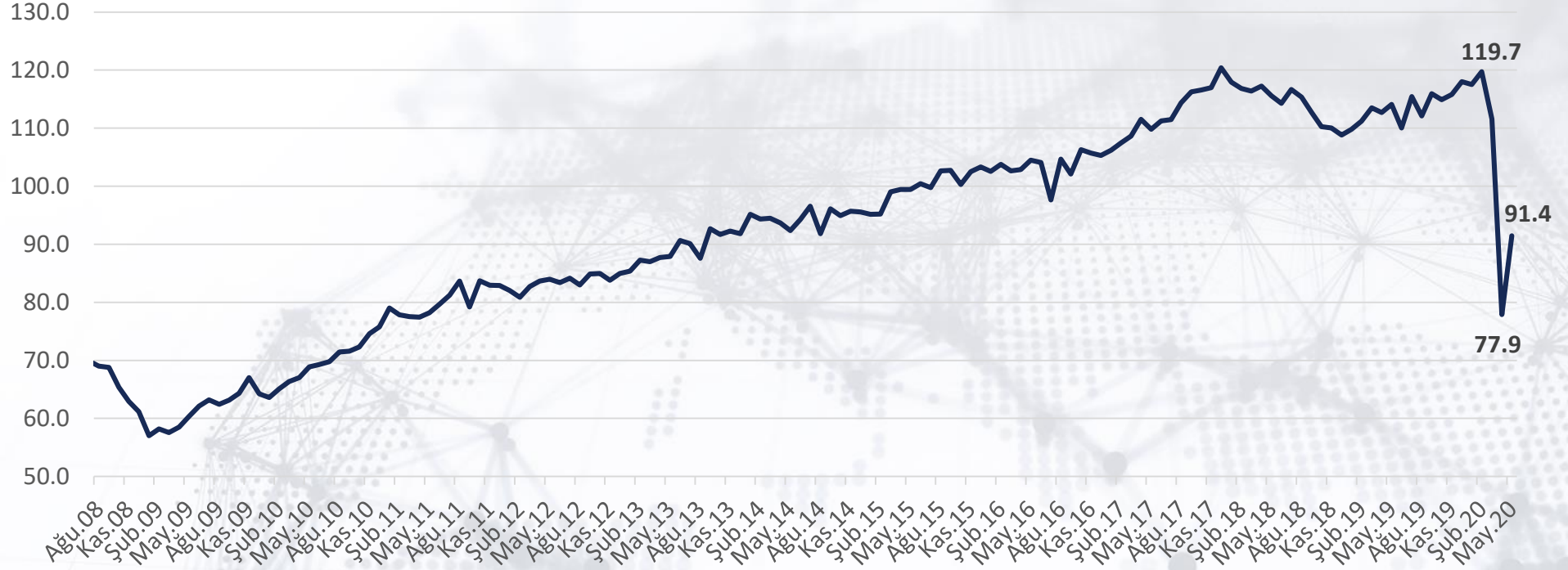

Kaynak: TCMB

- 2020 yılı Haziran ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; bir önceki aya göre 3,4 puan artış, bir önceki yılın aynı ayına göre ise 11,1 puan azalış göstererek %66,0 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sanayi Üretim Endeksi* (SÜE)

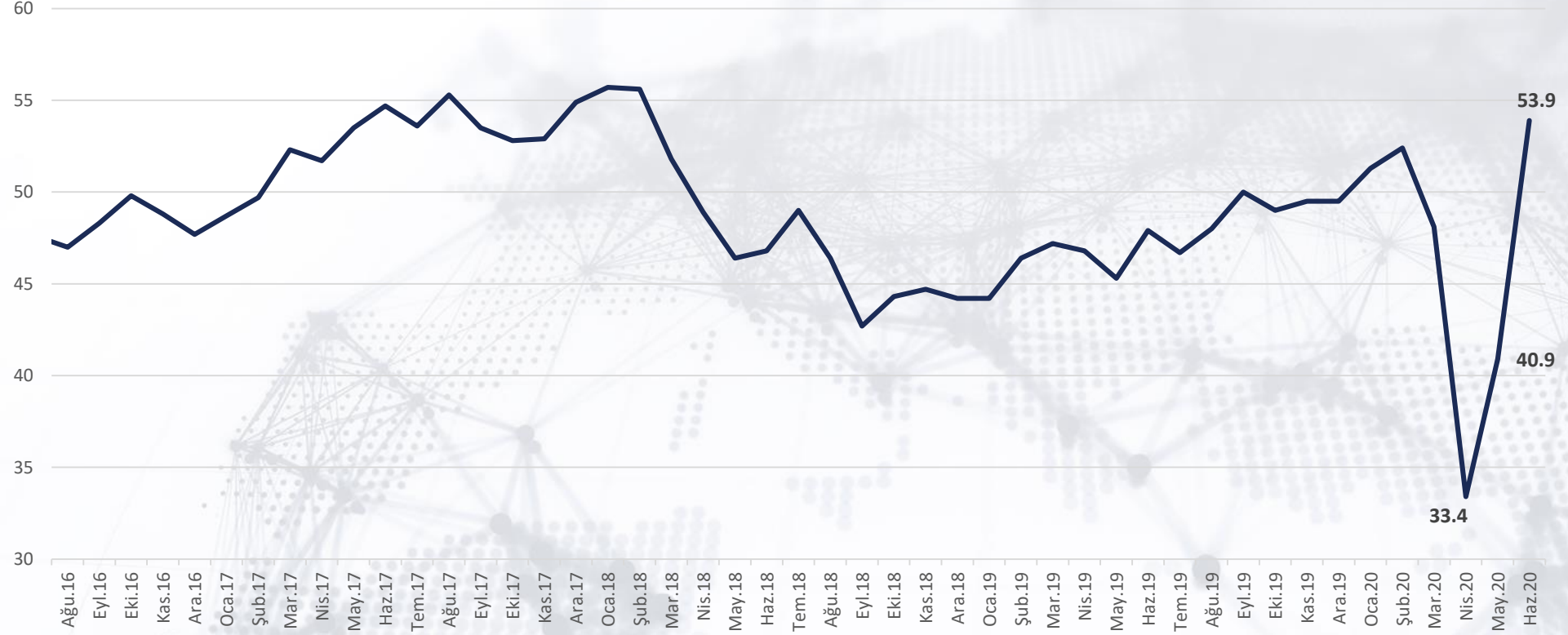
Kaynak: TÜİK

- Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SÜE 2020 yılı Mayıs ayında bir önceki aya göre %17,4 oranında artarken, takvim etkisinden arındırılmış SÜE ise bir önceki yılın aynı ayına göre %19,9 oranında azalmıştır.

*Mevsimsellikten Arındırılmış Endeks (2015=100)

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

Kaynak: Markit Economics

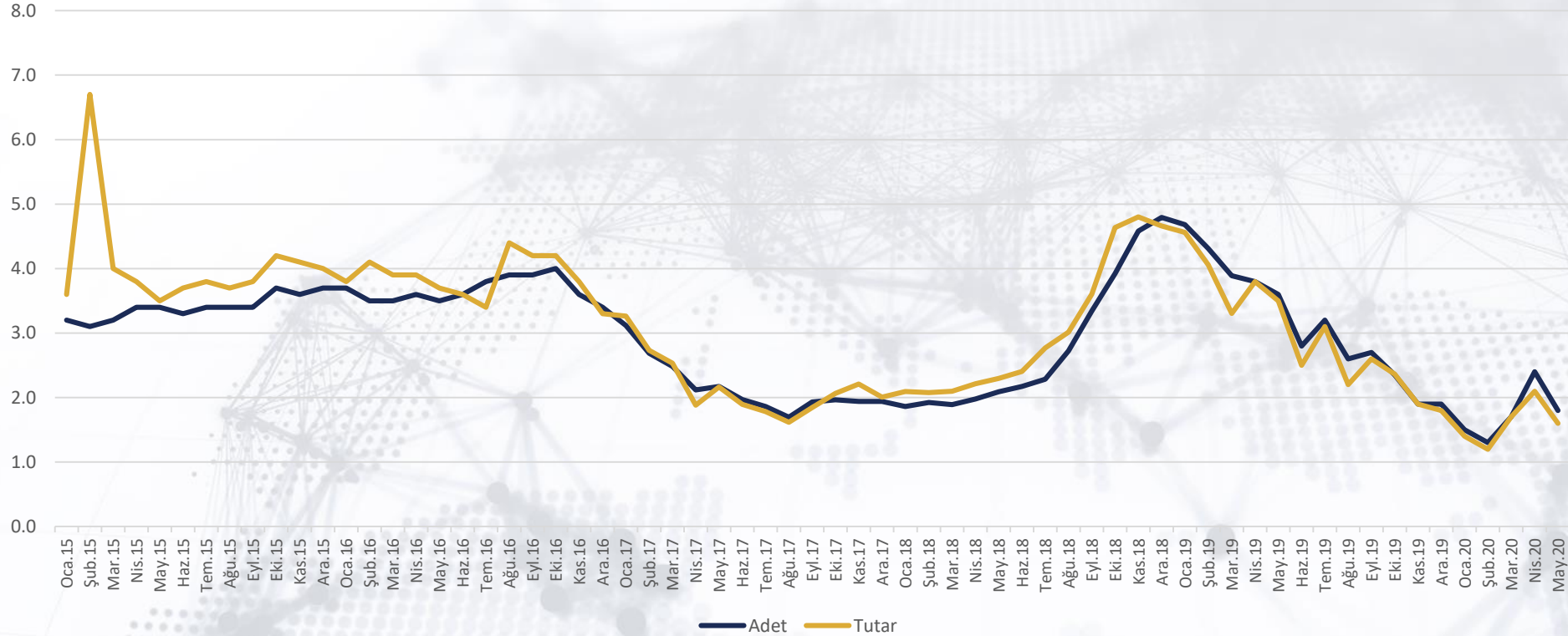
- PMI, 2020 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre 13 puan artış göstermiş olup, 53,9 değeri ile eşik değerin üstünde gerçekleşmiştir.

* Endeks değerinin 50'nin üzerinde olması artışı, altında olması düşüşü göstermektedir.

Karşılıksız Çek Oranları

Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler / Bankalara İbraz Edilen Çekler (%)

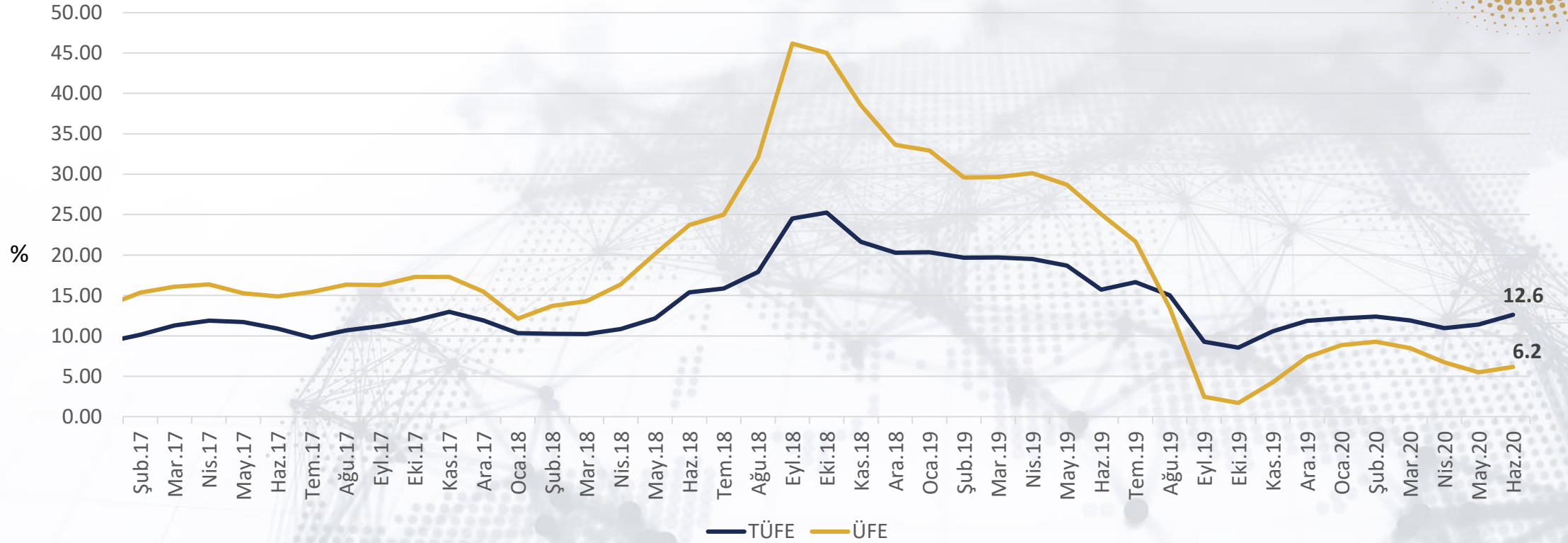

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

- 2020 yılı Mayıs ayında “karşılıksız” işlemi yapılan çek adedinin bankalara ibraz edilen çekler içerisindeki oranında ve “karşılıksız” işlemi yapılan çeklerin tutar olarak toplam içerisindeki oranında düşüş yaşanmıştır.

Enflasyondaki Gelişmeler*

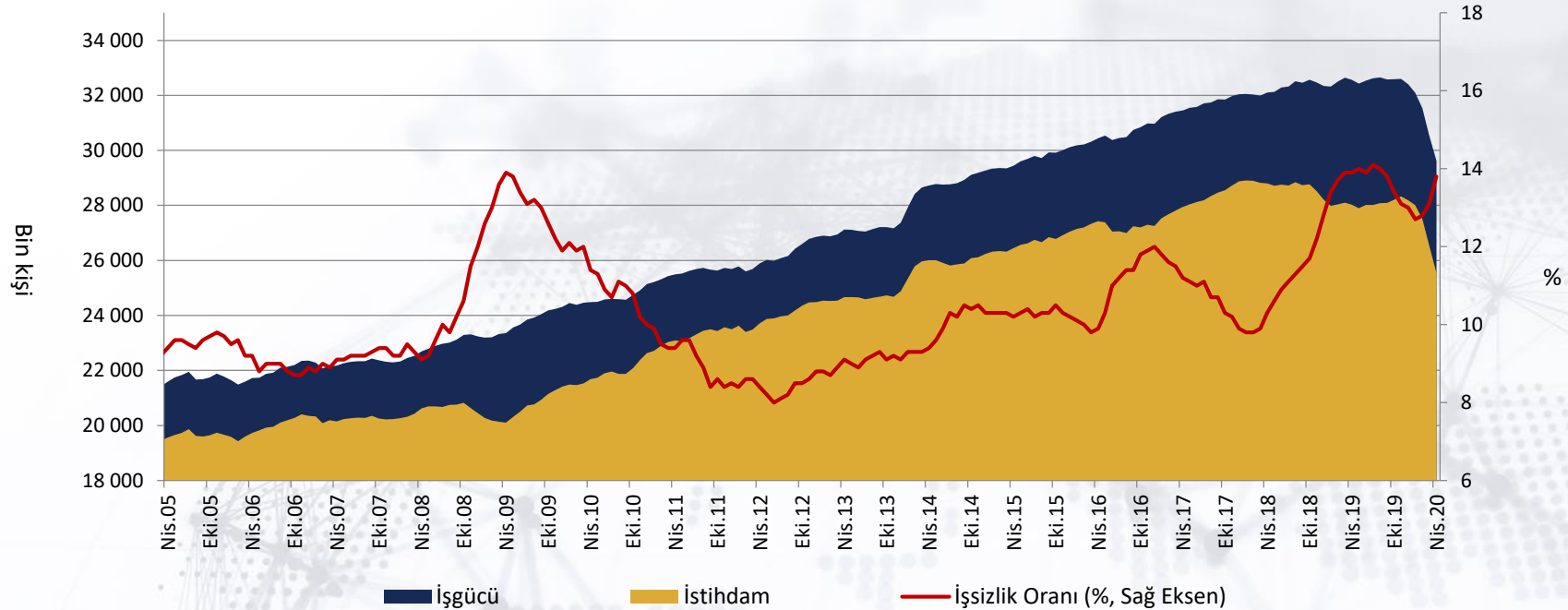
Kaynak: TÜİK

- 2020 yılı Haziran ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE’de %12,6 oranında, Yİ-ÜFE’de ise %6,2 oranında artış gerçekleşmiştir.

*Endeks (2003=100)

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

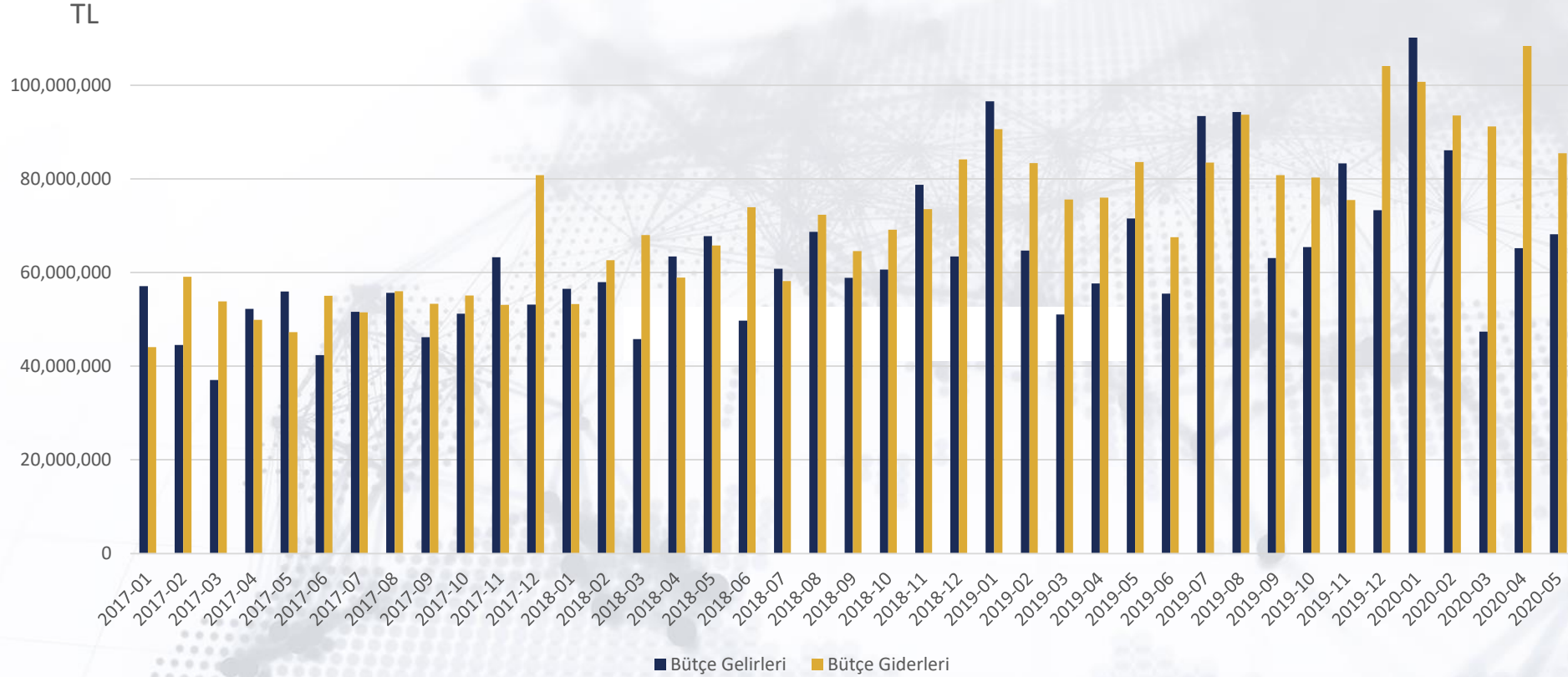
Kaynak: TÜİK

Not: Mevsimsel Düzeltilmiş Veriler

- 2020 yılı Nisan döneminde işsizlik oranı %12,8 iken; mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %13,8 düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD’de %4,4 (Mart), AB(27)’de %6,6 (Nisan), Avro Bölgesi’nde %7,3 (Nisan), Almanya’da %3,5 (Nisan), Fransa’da %8,7 (Nisan) ve İtalya’da %6,3 (Nisan) düzeyinde bulunmaktadır.

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

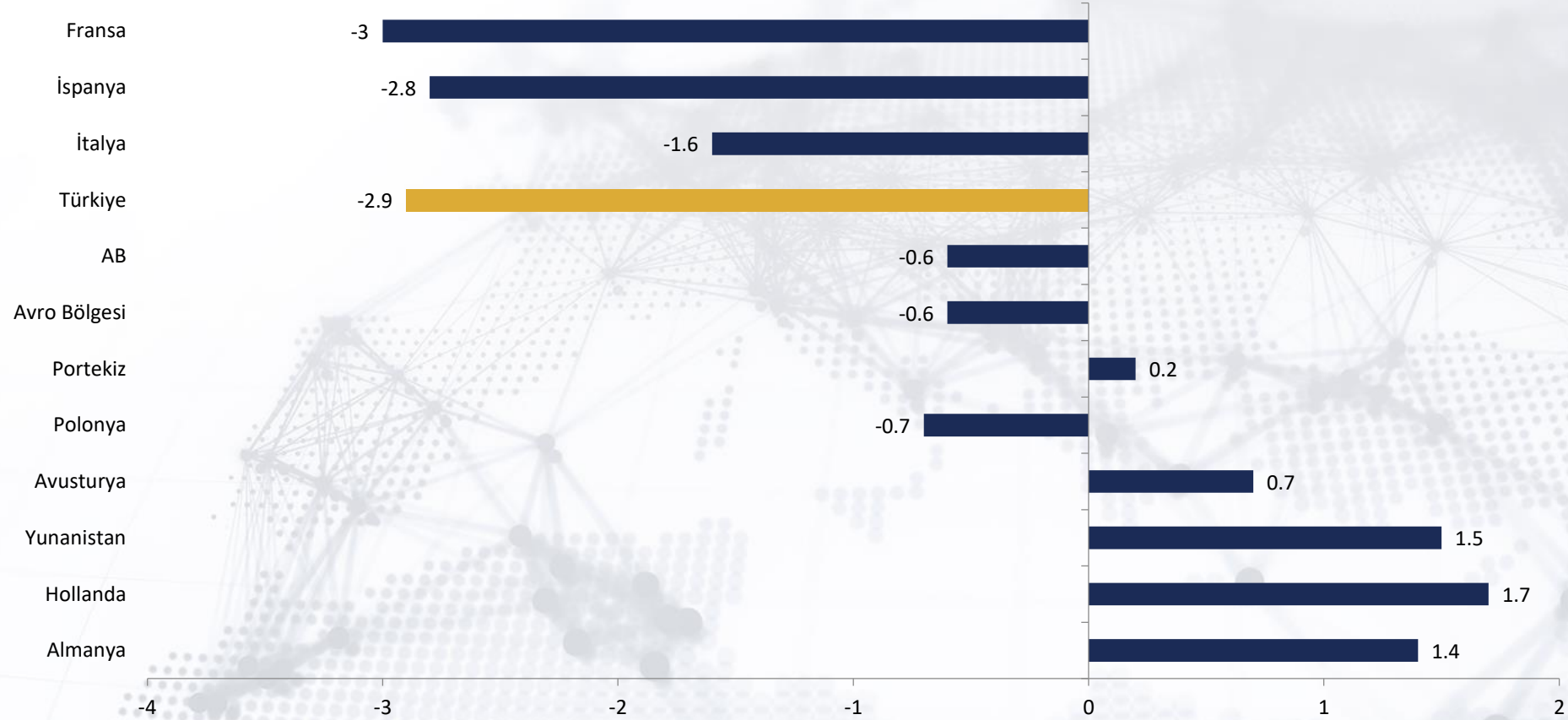

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

- 2020 yılı Mayıs ayında merkezi yönetim bütçe gelirleri 68,1 milyar TL olarak gerçekleşirken, bütçe giderleri 85,4 milyar TL olmuş ve bütçe 17,3 milyar TL açık vermiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYH (%), 2019

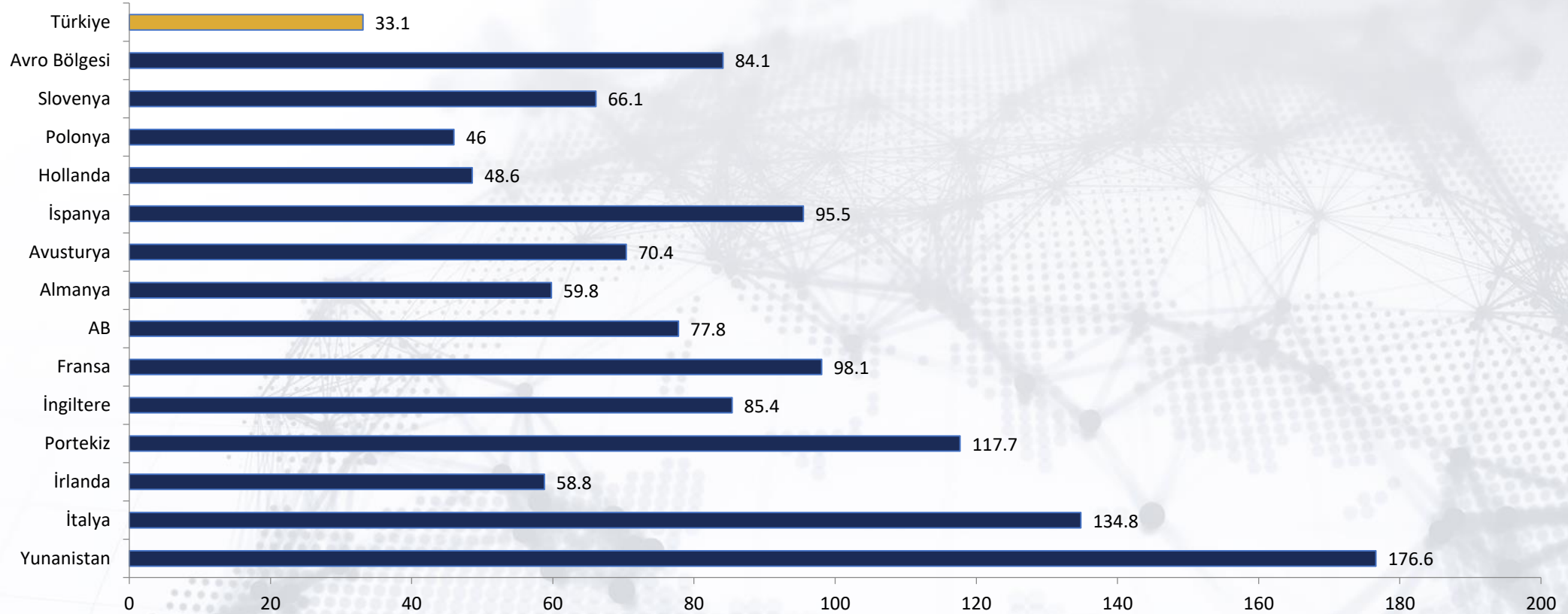

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

➤ Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Açığının GSYH'ye oranı 2019 yılında %2,9 olarak gerçekleşmiş ve %3,0 olan Maastricht kriterini karşılamıştır.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2019

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ya oranı 2019 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %33,1 olarak gerçekleşmiştir.

Ödemeler Dengesi

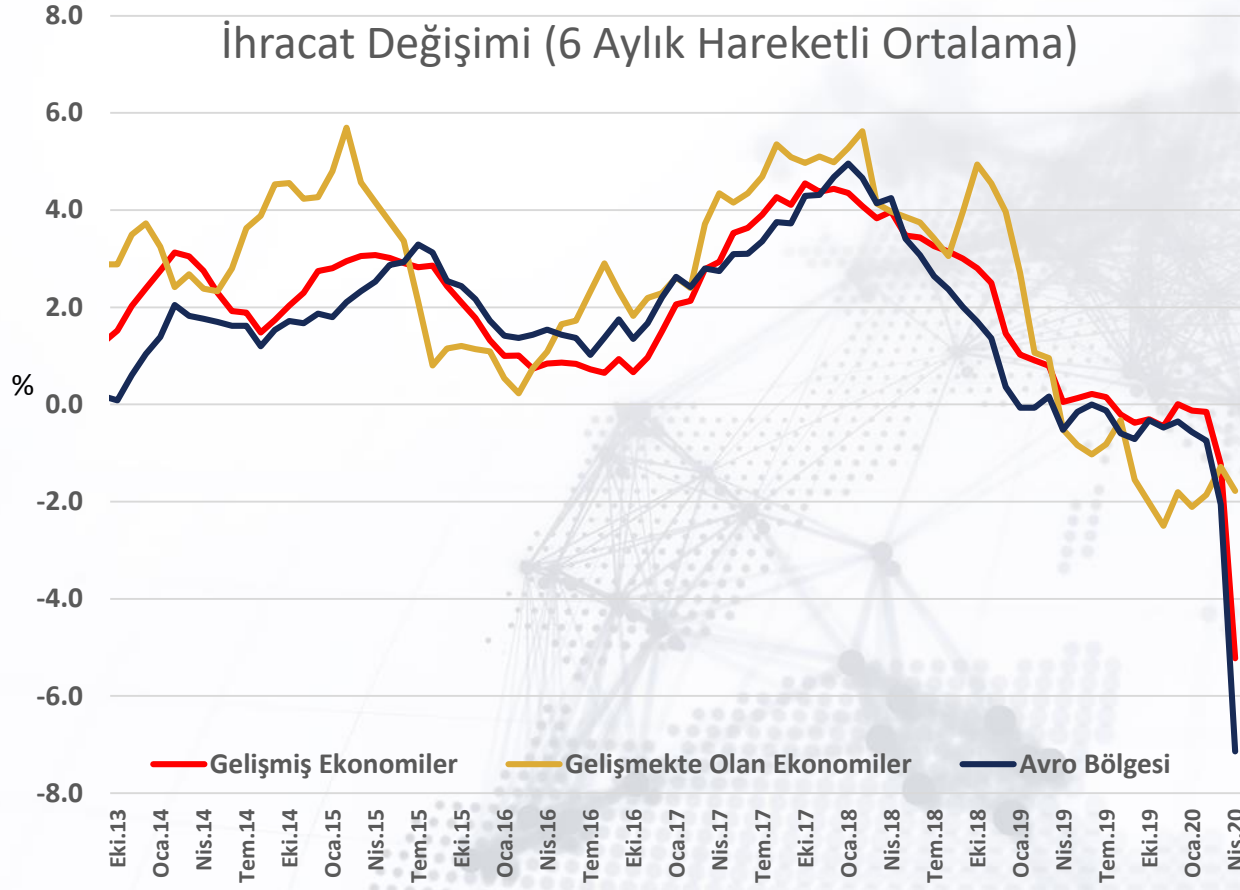
Milyon Dolar	Mayıs			Ocak-Mayıs		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
I- CARİ İŞLEMLER HESABI	1.071	-3.764	-451,4	187	-16.720	-9.041,2
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-345	-2.734	692,5	-4.594	-16.169	252,0
B. HİZMETLER DENGESİ	2.907	-33	-101,1	9.676	4.043	-58,2
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-1.427	-969	-32,1	-4.991	-4.399	-11,9
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	-64	-28	-56,3	96	-195	-303,1
II- SERMAYE HESABI	-6	-4	-33,3	19	-20	-205,3
III- FİNANS HESAPLARI	1.833	-4.597	-350,8	2.997	-20.871	-796,4
Doğrudan Yatırımlar	-82	-118	43,9	-2.596	-1.959	-24,5
Net Varlık Edinimi	632	143	-77,4	1.094	703	-35,7
Net Yükümlülük Oluşumu	714	261	-63,4	3.690	2.662	-27,9
Sermaye	402	158	-60,7	2.335	1.519	-34,9
Yatırım	412	158	-61,7	2.354	2.611	10,9
Tasfiye	10	0	-100,0	19	1.092	5.647,4
Diğer Sermaye (Net)	16	-126	-887,5	-502	-465	-7,4
Gayrimenkul (Net)	296	229	-22,6	1.857	1.608	-13,4
Portföy Yatırımları	506	2.539	401,8	-3.732	11.221	-400,7
Diğer Yatırımlar	-1.599	-9.735	508,8	6.039	-7.722	-227,9
Rezerv Varlıklar	3.008	2.717	-9,7	3.286	-22.411	-782,0
IV- NET HATA NOKSAN	768	-829	-207,9	2.791	-4.131	-248,0

Kaynak: TCMB

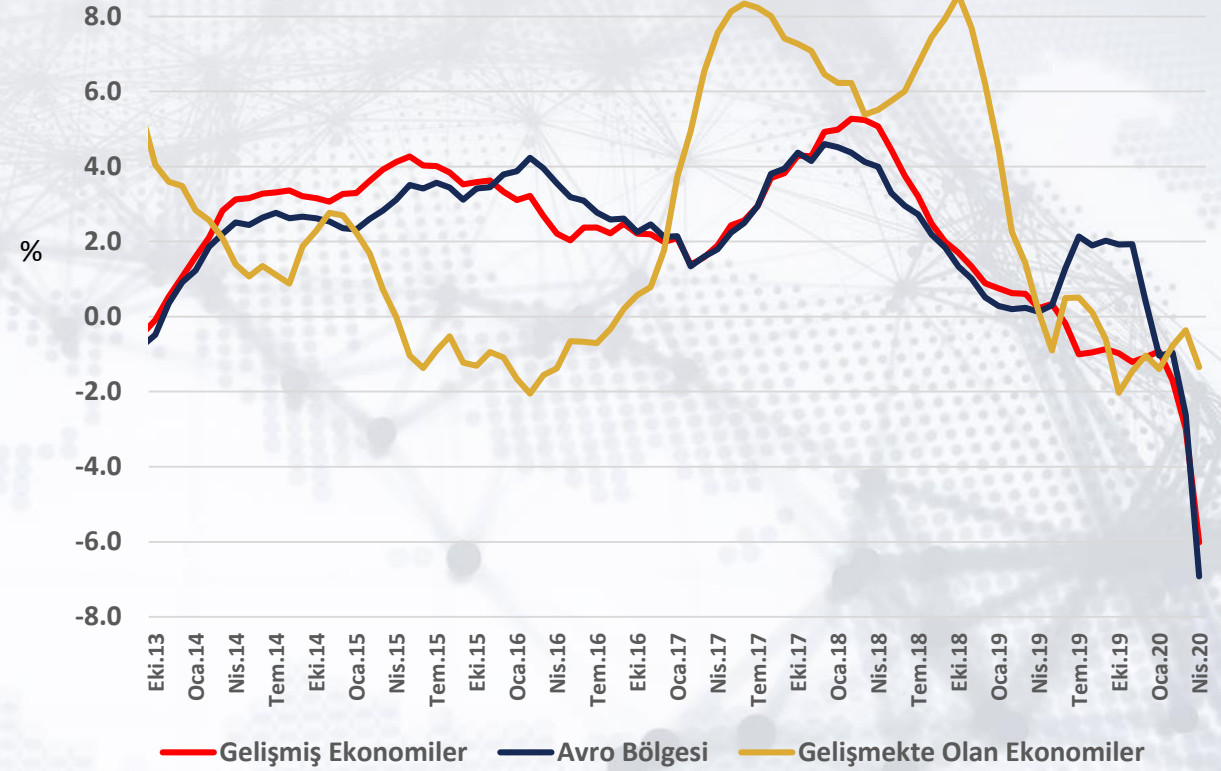

Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler *

İhracat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)

İthalat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)

Kaynak: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)

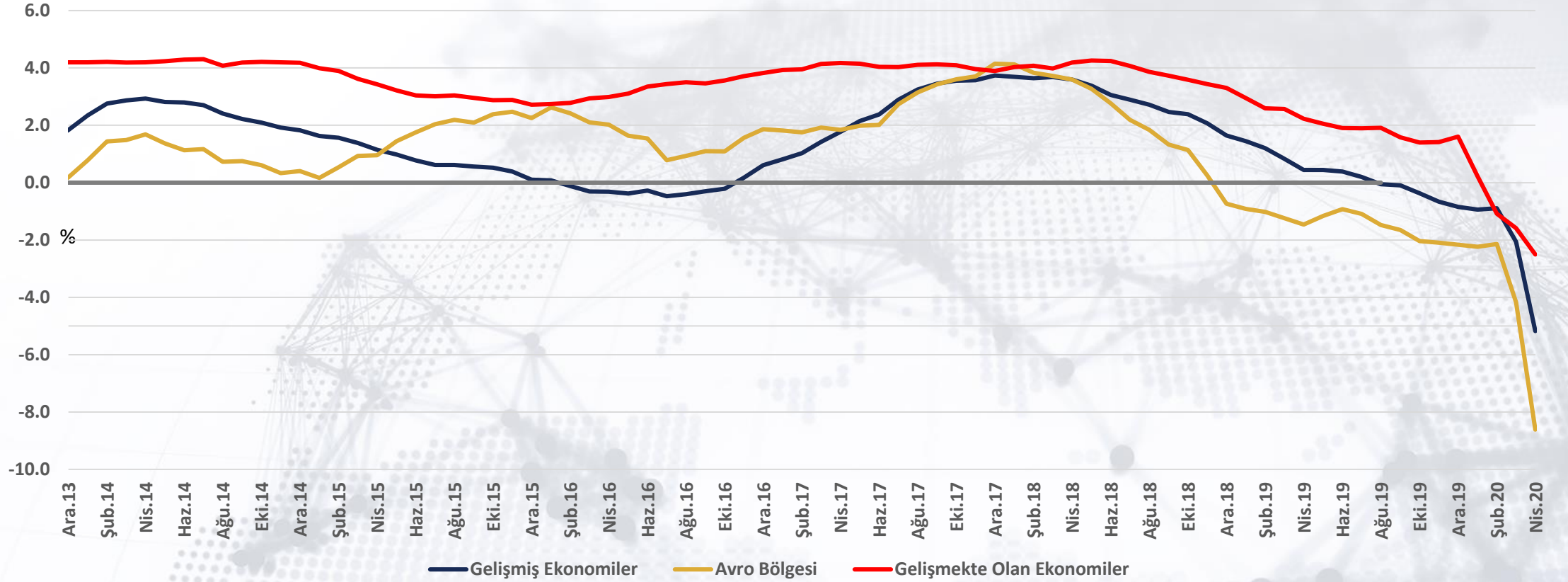
* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

Sanayi Üretim Endeksindeki Aylık Değişimler (6 Aylık Hareketli Ortalama)

Kaynak: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

B-MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

2020-2022 Yeni Ekonomi Programı (YEP) Hedefleri

	2019 (GT)	2020 (P)	2021 (P)	2022 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	4.269	4.872	5.484	6.070
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	9.093	9.738	10.144	10.534
GSYH Reel Büyümesi (%)	0,5	5,0	5,0	5,0
İşsizlik Oranı (%)	12,9	11,8	10,6	9,8
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	29,0	34,3	40,1	46,5
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	1,0	-9,6	-7,0	0,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	0,1	-1,2	-0,8	0,0

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

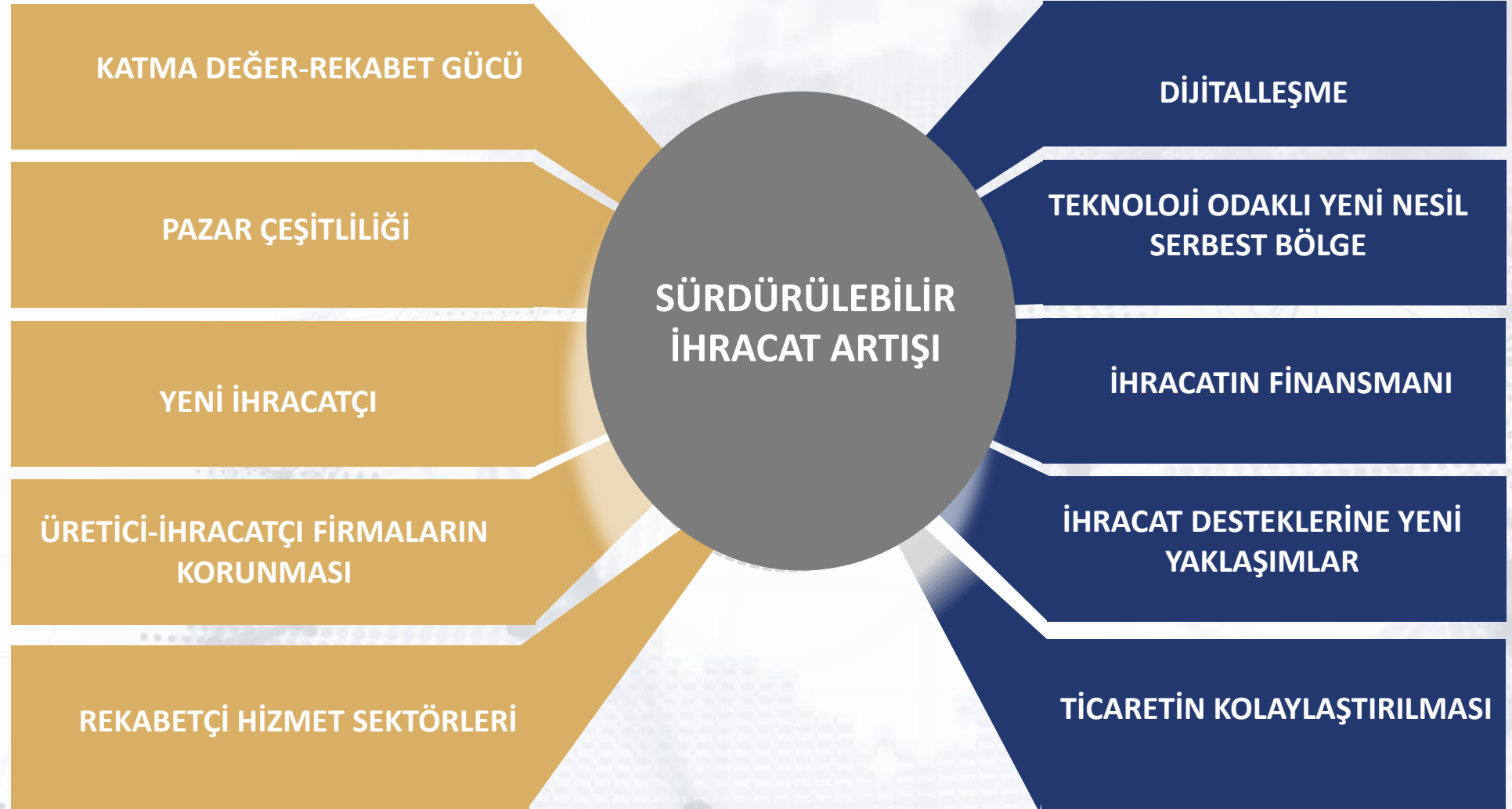
GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

- **2020-2022 dönemini kapsayan Yeni Ekonomi Programının amacı; 2019-2021 Yeni Ekonomi Programı (YEP) çerçevesinde fiyat istikrarı, finansal istikrar ve cari işlemler dengesinde son bir yılda elde edilen kazanımların korunup geliştirilmesi, üretim ve verimlilik odaklı, sürdürülebilir büyüme ile adaletli paylaşma yönelik ekonomik dönüşümün ve değişimin gerçekleştirilmesidir.**

İhracat Ana Planı Hedefleri

İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları	Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar	Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler	İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)
➤ Dijital Gümrükler ➤ İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar ➤ Ticaret Diplomasisi Araçları ➤ Ticaret Politikası Önlemleri	➤ Ticaret Müşavirleri Ağı ➤ Türkiye Kadın Girişimci Ağı ➤ Melek Yatırımcı Ağı ➤ Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim	➤ Finansman Desteği ➤ Enerji Desteği ➤ Kira Desteği ➤ İstihdam Desteği	➤ Uzun Vadeli Finansman ➤ Kur riskine karşı yeni ürünler ➤ Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı ➤ Mevsimsel Kredi Destek Programı

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	ÇHC	Japonya
IMF	2019	2,9	1,3	2,3	1,1	1,3	4,2	6,1	0,7
	2020	-4,9	-10,2	-8,0	-9,1	-6,6	-4,5	1,0	-5,8
	2021	5,4	6,0	4,5	3,6	4,1	6,0	8,2	2,4
OECD*	2019	2,7	1,3	2,3	1,1	1,4	4,2	6,1	0,7
	2020	-6,0/-7,6	-9,1/-11,5	-7,3/-8,5	-7,4/-9,1	-8,0/-10,0	-3,7/-7,3	-2,6/-3,7	-6,0/-7,3
	2021	5,2/2,8	6,5/3,5	4,1/1,9	4,2/2,4	6/4,9	7,9/8,1	6,8/4,5	2,1/-0,5
Dünya Bankası	2019	2,4	1,2	2,3	1,1	1,3	4,2	6,1	0,7
	2020	-5,2	-9,1	-6,1	-8,0	-6,0	-3,2	1,0	-6,1
	2021	4,2	4,5	4,0	2,2	2,7	3,1	6,9	2,5

Kaynak:

IMF 2020 Haziran ayı Görünüm Raporu

OECD 2020 Haziran ayı Görünüm Raporu

Dünya Bankası 2020 Haziran ayı Görünüm Raporu

*OECD'nin 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin tahminlerine sırasıyla salgında tek dalga ve salgında ikinci dalga senaryolarına göre yer verilmiştir.

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

	İyimser Senaryo		Kötümser Senaryo	
	2020	2021	2020	2021
Dünya Mal Ticaret Hacmi	-12,9	21,3	-31,9	24,0
İhracat Artışı				
Kuzey Amerika	-17,1	23,7	-40,9	19,3
Orta ve Güney Amerika	-12,9	18,6	-31,3	14,3
Avrupa	-12,2	20,5	-32,8	22,7
Asya	-13,5	24,9	-36,2	36,1
İthalat Artışı				
Kuzey Amerika	-14,5	27,3	-33,8	29,5
Orta ve Güney Amerika	-22,2	23,2	-43,8	19,5
Avrupa	-10,3	19,9	-28,9	24,5
Asya	-11,8	23,1	-31,5	25,1

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Reel Değişimi (%)	2020	2021
Küresel Mal ve Hizmet Ticareti	-11,9	8,0
-Gelişmiş Ülkeler	-13,4	7,2
-Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	-9,4	9,4

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

C-DİŞ TİCARETTE GELİŞMELER

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

Mal Ticareti Hedefleri (YEP)

	2020	2021	2022
İhracat (Milyar \$) (GTS)	190,0	202,0	213,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	231,5	247,0	260,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-41,5	-45,0	-47,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	51,9	52,4	52,6
İhracat/İthalat (%)	82,1	81,8	81,9

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2019 yılında %0,96 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

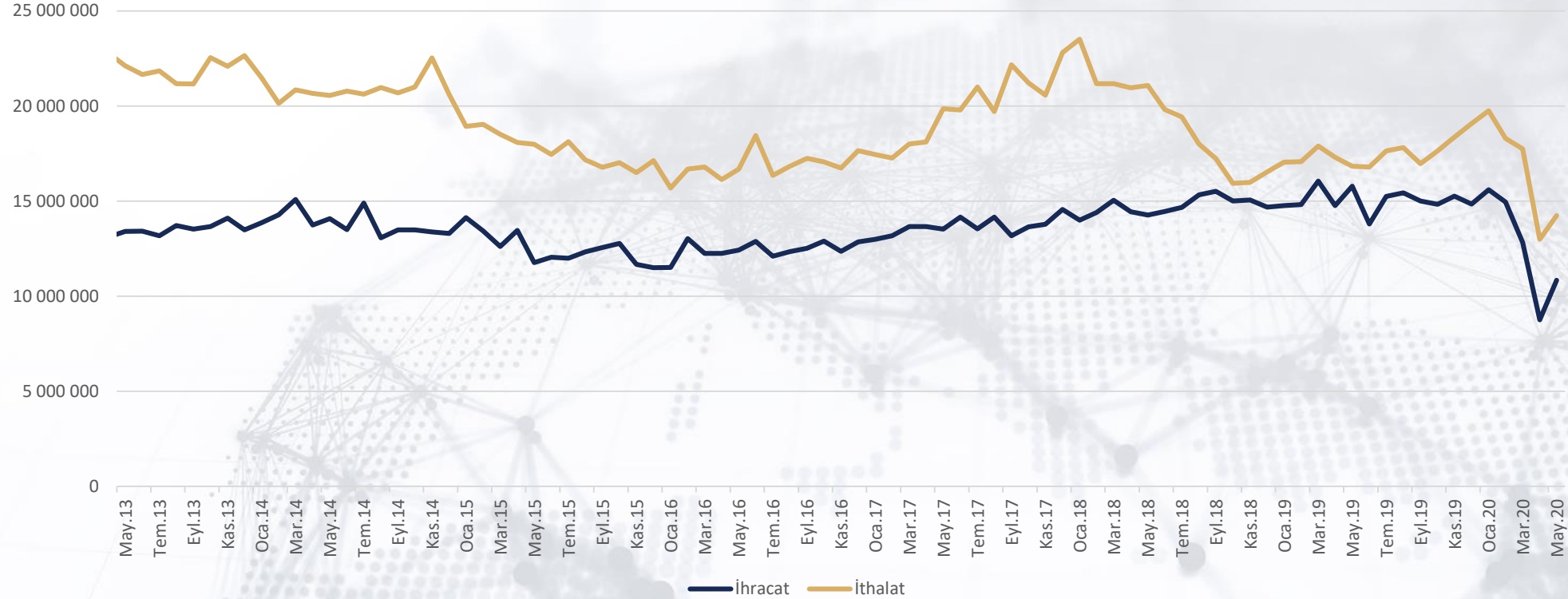

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2019 yılında %1,09 düzeyindedir.

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$, GTS)

Kaynak: TÜİK

Not: Grafikte Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Veriler Kullanılmıştır.

- 2020 Mayıs ayında, 2019 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde ihracat %40,9 oranında düşüş ile 10,0 milyar dolar, ithalat ise %27,8 azalış ile 13,4 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı ise %102,7 oranında artışla 3,4 milyar dolara ulaşmıştır.

Dış Ticaretin Gelişimi

	Yıllık (Milyon \$)		Dönemsel (Milyon \$)		Değişim (%) 2019/2020
	2018	2019	2019 Ocak-Mayıs	2020 Ocak-Mayıs	
İhracat	167.921	180.839	76.729	61.586	-19,7
Enerji İhracatı*	4.412	8.447	3.434	2.131	-37,9
Altın İhracatı	2.588	2.001	558	1.130	102,4
İthalat	223.047	210.343	87.087	82.591	-5,2
Enerji İthalatı*	43.006	41.731	18.387	12.733	-30,7
Altın İthalatı	11.300	11.269	3.681	6.879	86,9
Dış Ticaret Hacmi	390.968	391.182	163.817	144.177	-12,0
Dış Ticaret Dengesi	-55.126	-29.505	-10.358	-21.005	102,8
Enerji Dışı Denge	-16.533	3.779	4.595	-10.403	-326,4
İhracat / İthalat (%)	75,3	86,0	88	75	-15,4

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

* Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

- 2020 yılı Ocak-Mayıs döneminde ihracat %19,7 düşüşle 61,6 milyar dolar, ithalat ise %5,2 düşüş ile 82,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2017		2018		2019		2020 Mayıs	
	Endeks	% Değişim	Endeks	%Değişim	Endeks	% Değişim	Endeks	% Değişim
İhracat Birim Değer Endeksi	93,3	1,5	95,8	2,7	91,8	-4,2	88,4	-3,5
İhracat Miktar Endeksi	147,8	8,5	154,0	4,2	164,1	6,5	112,5	-38,7
İthalat Birim Değer Endeksi	88,8	7,5	93,6	5,4	89,4	-4,5	79,5	-13,1
İthalat Miktar Endeksi	141,9	9,5	128,4	-9,5	122,3	-4,8	105,2	-17,5
Dış Ticaret Hadleri	105,0	-5,6	102,3	-2,6	102,7	0,4	112,4	11,1

Kaynak: TÜİK

*Dönemsel veriler ortalama alınarak elde edilmiştir.

- **Mayıs 2020 döneminde ihracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı dönemine göre %38,7 oranında azalırken, ithalat miktar endeksi %17,5 oranında azalmıştır.**

GTS* ve ÖTS*'ye Göre Dış Ticaret Verileri

Tablo 1: Genel Ticaret Sistemine(GTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Haziran			Ocak-Haziran		
	2019	2020	Değişim(%)	2019	2020	Değişim(%)
İhracat	11.635	13.469	15,77	88.364	75.055	-15,06
İthalat	15.064	16.305	8,24	102.152	98.896	-3,19
Dış Ticaret Hacmi	26.699	29.774	11,52	190.516	173.951	-8,69
Dış Ticaret Dengesi	-3.430	-2.836	-17,31	-13.788	-23.842	72,92
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	77,2	82,6		86,5	75,9	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 2: Özel Ticaret Sistemine(ÖTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Haziran			Ocak-Haziran		
	2019	2020	Değişim(%)	2019	2020	Değişim(%)
İhracat	11.065	12.733	15,07	83.679	70.909	-15,26
İthalat	14.253	15.830	11,07	98.562	94.523	-4,10
Dış Ticaret Hacmi	25.318	28.563	12,82	182.241	165.432	-9,22
Dış Ticaret Dengesi	-3.189	-3.098	-2,84	-14.883	-23.614	58,66
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	77,6	80,4		84,9	75,0	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Genel Ticaret Sistemi'nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır. Özel Ticaret Sistemi'nde (ÖTS) ise gümrük sınırı esas alınmaktadır. Bu tanıma göre serbest bölgeler ve gümrük antrepoları gümrük sınırı dışında yer almaktadır.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (GTS)

İHRACAT

	Mayıs			Ocak-Mayıs		
İhracat (Milyon \$)	2019	2020	Değ. (%)	2019	2020	Değ. (%)
Yatırım malları	1.983	1.063	-46,4	9.294	6.783	-27,0
Ara mallar	8.301	5.164	-37,8	36.657	30.234	-17,5
Tüketim malları	6.456	3.679	-43,0	30.399	24.185	-20,4
Diğerleri	115	61	-46,6	379	383	1,0
TOPLAM	16.855	9.967	-40,9	76.729	61.586	-19,7

Kaynak: TÜİK

İTHALAT

	Mayıs			Ocak-Mayıs		
İthalat (Milyon \$)	2019	2020	Değ. (%)	2019	2020	Değ. (%)
Yatırım malları	2.195	1.944	-11,4	10.187	11.106	9,0
Ara mallar	14.499	10.263	-29,2	68.293	62.860	-8,0
Tüketim malları	1.810	1.125	-37,9	8.360	8.354	-0,1
Diğerleri	38	55	45,8	247	271	9,7
TOPLAM	18.542	13.387	-27,8	87.087	82.591	-5,2

Kaynak: TÜİK

Başlıca İhraç Ürünleri (GTS)

FASIL	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	Mayıs			Ocak-Mayıs		
	FASIL ADI	2019	2020	% DEĞ.	2019	2020	% DEĞ.
87	Motorlu kara taşıtları	2.416	1.012	-58,1	11.441	7.567	-33,9
84	Kazanlar, makinalar	1.732	914	-47,2	7.567	6.061	-19,9
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	686	572	-16,6	2.900	2.385	-17,8
85	Elektrikli makina ve cihazlar	910	569	-37,5	4.015	3.286	-18,2
72	Demir ve çelik	1.012	562	-44,5	4.699	3.367	-28,3
39	Plastikler ve mamulleri	673	450	-33,2	2.935	2.557	-12,9
73	Demir veya çelikten eşya	612	393	-35,9	2.795	2.384	-14,7
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	635	359	-43,4	3.099	2.289	-26,1
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	822	324	-60,6	3.861	2.668	-30,9
8	Yenilen meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	296	273	-7,8	1.607	1.767	10,0

* Sıralama 2020 yılı Mayıs ayına göre yapılmıştır.

Kaynak: TÜİK

Başlıca İthal Ürünleri (GTS)

FASIL	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	Mayıs			Ocak-Mayıs		
	FASIL ADI	2019	2020	% DEĞ.	2019	2020	% Değişim
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.939	1.607	-17,1	8.881	8.874	-0,1
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	622	1.442	131,8	4.561	7.345	61,0
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	3.658	1.269	-65,3	18.387	12.733	-30,7
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.359	918	-32,4	6.293	5.761	-8,5
72	Demir ve çelik	1.398	907	-35,1	6.300	5.776	-8,3
39	Plastikler ve mamulleri	1.184	851	-28,1	5.099	4.745	-6,9
87	Motorlu kara taşıtları	849	477	-43,9	3.664	4.188	14,3
29	Organik kimyasal ürünler	574	477	-16,9	2.653	2.476	-6,6
30	Eczacılık ürünleri	446	374	-16,2	2.022	2.097	3,7
12	Yağlı tohum ve meyvalar	261	357	36,4	1.078	1.129	4,7

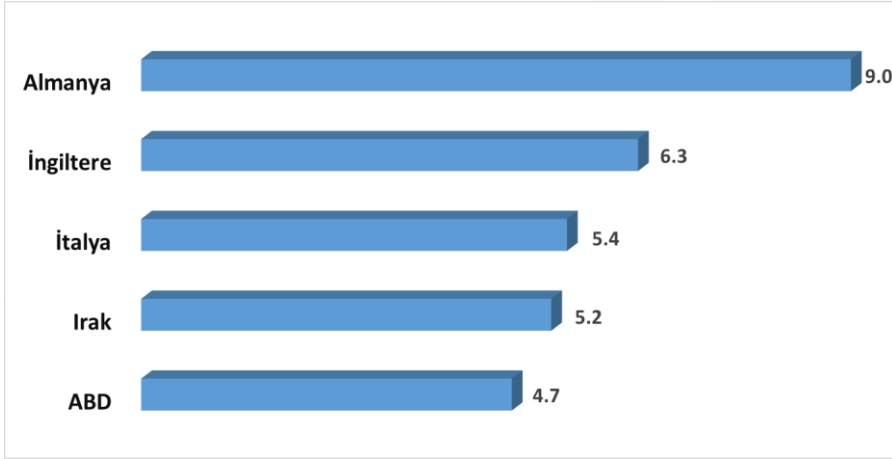
* Sıralama 2020 yılı Mayıs ayına göre yapılmıştır.

Kaynak: TÜİK

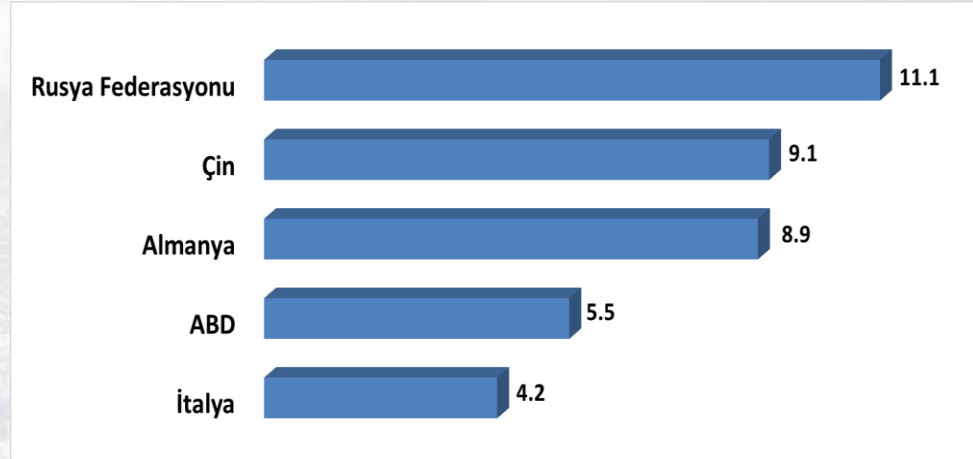

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke (GTS)

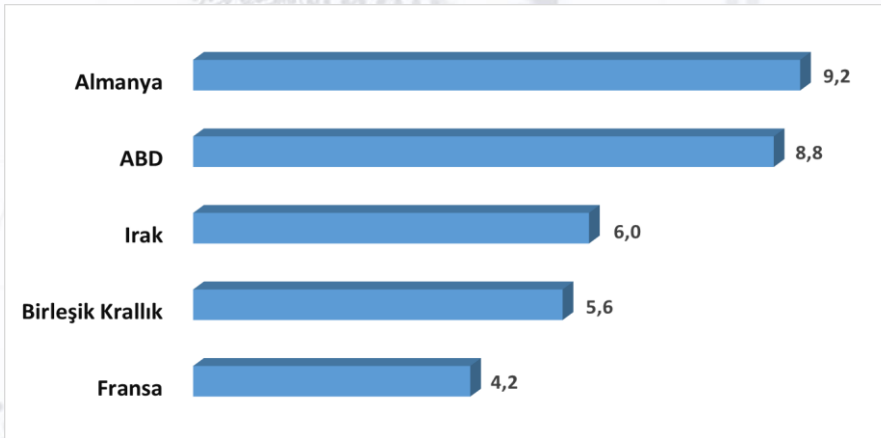
2019 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

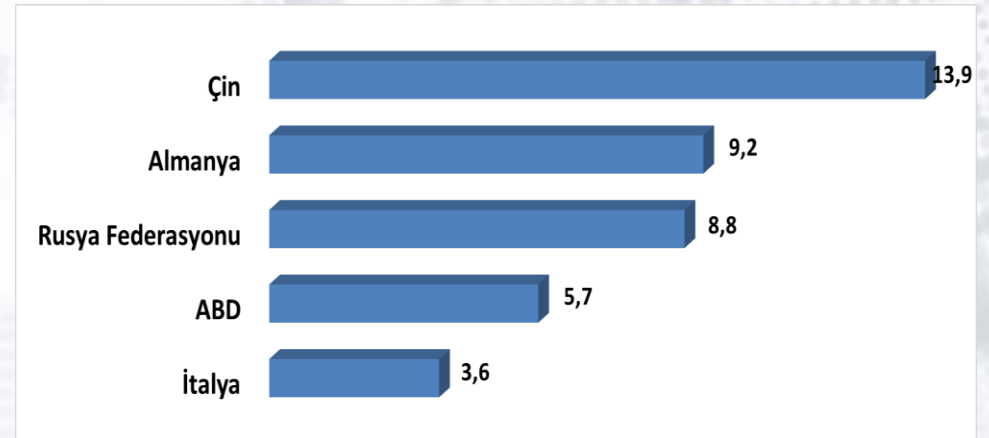
2019 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2020 Mayıs Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2020 Mayıs Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

Kaynak: TÜİK

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	MAYIS				OCAK-MAYIS			
	2019	2020	% Pay	% Değişim	2019	2020	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	7.118	3.968	39,8	-44,3	33.376	25.282	41,1	-24,3
B- DİĞER ÜLKELER	9.737	6.000	60,2	-38,4	43.354	36.304	58,9	-16,3
1- DİĞER AVRUPA	2.025	1.399	14,0	-30,9	9.525	8.207	13,3	-13,8
2- AFRİKA	1.599	818	8,2	-48,8	7.156	6.054	9,8	-15,4
Kuzey Afrika	1.009	469	4,7	-53,6	4.721	3.656	5,9	-22,6
Diğer Afrika	590	350	3,5	-40,7	2.435	2.398	3,9	-1,5
3- AMERİKA	1.313	1.161	11,6	-11,6	5.836	5.420	8,8	-7,1
Kuzey Amerika	966	977	9,8	1,1	4.271	4.237	6,9	-0,8
Orta Amerika ve Karayip	169	75	0,8	-55,4	766	530	0,9	-30,8
Güney Amerika	178	108	1,1	-39,1	798	652	1,1	-18,3
4- ASYA	4.703	2.568	25,8	-45,4	20.394	16.268	26,4	-20,2
Yakın ve Ortadoğu	3.328	1.825	18,3	-45,2	14.892	11.720	19,0	-21,3
Diğer Asya	1.375	743	7,5	-46,0	5.503	4.548	7,4	-17,3
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	71,0	43,8	0,4	-38,2	323,7	271,2	0,4	-16,2
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	26,6	9,4	0,1	-64,8	118,8	84,0	0,1	-29,2
GENEL TOPLAM	16.855	9.967	100	-40,9	76.729	61.586	100	-19,7

Kaynak: TÜİK

İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	MAYIS				OCAK-MAYIS			
	2019	2020	% Pay	% Değişim	2019	2020	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	6.326	4.012	30,0	-36,6	27.885	25.906	31,4	-7,1
B- DİĞER ÜLKELER	12.216	9.375	70,0	-23,3	59.203	56.685	68,6	-4,3
1- DİĞER AVRUPA	2.949	1.858	13,9	-37,0	14.898	13.221	16,0	-11,3
2- AFRİKA	568	514	3,8	-9,4	2.582	2.642	3,2	2,3
Kuzey Afrika	382	209	1,6	-45,3	1.658	1.476	1,8	-11,0
Diğer Afrika	186	306	2,3	64,0	924	1.166	1,4	26,2
3- AMERİKA	1.711	1.441	10,8	-15,8	8.001	8.552	10,4	6,9
Kuzey Amerika	1.163	840	6,3	-27,8	5.338	5.769	7,0	8,1
Orta Amerika ve Karayip	91	62	0,5	-31,7	338	427	0,5	26,4
Güney Amerika	457	539	4,0	18,0	2.325	2.356	2,9	1,3
4- ASYA	5.820	4.890	36,5	-16,0	27.017	25.693	31,1	-4,9
Yakın ve Ortadoğu	1.601	1.286	9,6	-19,6	7.379	6.538	7,9	-11,4
Diğer Asya	4.219	3.603	26,9	-14,6	19.638	19.155	23,2	-2,5
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	121	12	0,1	-90,0	523	151	0,2	-71,1
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	1.048	659	4,9	-37,1	6.181	6.426	7,8	4,0
GENEL TOPLAM	18.542	13.387	100	-27,8	87.087	82.591	100	-5,2

Kaynak: TÜİK

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

2) HİZMETLER TİCARETİ

Hizmetler Sektörüne İlişkin Hedefler

2023 Hedeflerimiz kapsamında hizmetler sektöründe;

- Ülkemizin dünya hizmet ticaretinden aldığı payın artırılması
- Hizmetler sektörü toplam ihracatının 150 milyar dolara çıkarılması
- Sağlık turizminde 20 Milyar Dolar, film-dizi sektöründe 1 Milyar Dolar, eğitim sektöründe 2 Milyar Dolar, bilişim sektöründe ise 10 Milyar Dolar tutarında ihracat rakamına ulaşılması

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile desteklenen sektörler;

- Sağlık Turizmi, Bilişim, Eğitim, Film ve Yönetim Danışmanlığı

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile sağlanan destekler;

- Ürün-hizmet tescil desteği
- Marka yurtdışı tescil ve korunma desteği
- Rapor ve Yurtdışı Şirket Alımına Yönelik Danışmanlık desteği
- Belgelendirme desteği
- Reklam, tanıtım ve pazarlama desteği
- Danışmanlık desteği
- Acenta komisyon desteği
- Tercümanlık desteği
- Hasta yol desteği
- Bilgisayar oyunu-mobil uygulama pazara giriş desteği
- Film reklam desteği/film yurtdışı pazarlama desteği

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: TCMB, DTÖ

➤ Türkiye'nin 2019 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %1,08 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: TCMB, DTÖ

➤ Türkiye'nin 2019 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,49 düzeyindedir.

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Milyon Dolar	Mayıs			Ocak-Mayıs		
	2019	2020	Değişim(%)	2018	2019	Değişim(%)
Hizmetler Geliri	5.074	1.711	-66,3	20.488	14.593	-28,8
Taşımacılık Geliri	2.014	848	-57,9	9.160	7.171	-21,7
Seyahat Geliri	2.309	0	-100,0	7.885	3.410	-56,8
İnşaat Geliri	31	36	16,1	122	142	16,4
Sigorta Geliri	133	232	74,4	687	889	29,4
Finansal Hizmetler Geliri	49	46	-6,1	256	279	9,0
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	10	32	220,0	26	85	226,9
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	115	147	27,8	567	723	27,5
Diğer İş Hizmetleri Geliri	208	248	19,2	981	1.198	22,1
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	11	6	-45,5	53	40	-24,5
Resmi Hizmetler Geliri	69	21	-69,6	232	119	-48,7
Milyon Dolar	Mayıs			Ocak-Mayıs		
	2019	2020	Değişim(%)	2018	2019	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	2.167	1.744	-19,5	10.812	10.550	-2,4
Taşımacılık Gideri	703	444	-36,8	3.231	3.104	-3,9
Seyahat Gideri	297	0	-100,0	1.607	716	-55,4
İnşaat Gideri	6	2	-66,7	32	12	-62,5
Sigorta Gideri	206	417	102,4	1.125	1.828	62,5
Finansal Hizmetler Gideri	175	125	-28,6	708	605	-14,5
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	120	141	17,5	695	815	17,3
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	138	153	10,9	784	866	10,5
Diğer İş Hizmetleri Gideri	348	351	0,9	1.739	1.754	0,9
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	4	2	-50,0	29	25	-13,8
Resmi Hizmetler Gideri	100	48	-52,0	475	370	-22,1

Kaynak: TCMB

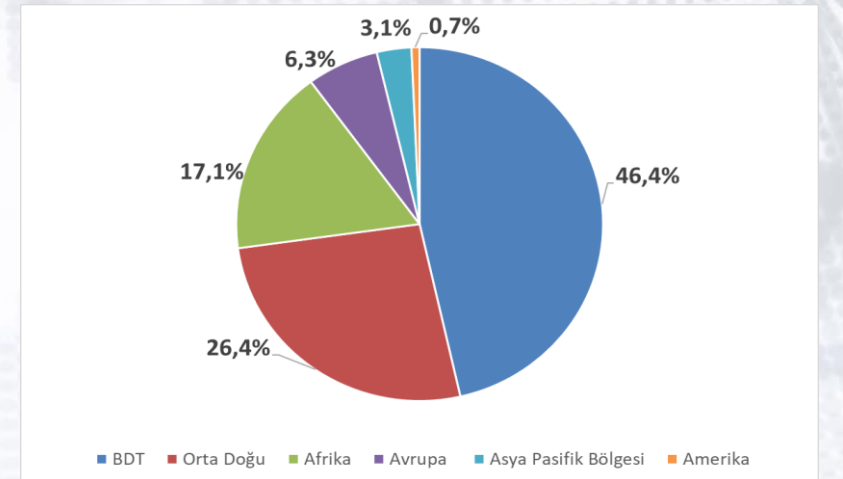
Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (Milyon \$)	Kümülatif Proje Bedeli (Milyon \$)	Ort. Proje Bedeli (Milyon \$)
1971-2002	2.427	48	50	50	0,02
2003	339	35	6.398	56.148	18,9
2004	477	36	8.620	64.768	18,1
2005	451	33	12.915	77.682	28,6
2006	577	35	22.408	100.091	38,8
2007	617	45	25.815	125.906	41,8
2008	665	39	24.554	150.460	36,9
2009	511	45	20.303	170.763	39,7
2010	631	50	23.682	194.445	37,5
2011	563	51	24.439	218.884	43,4
2012	544	49	31.355	250.239	57,6
2013	433	50	31.183	281.421	72,0
2014	348	54	26.607	308.029	76,5
2015	274	57	23.620	331.649	86,2
2016	198	56	14.034	345.683	70,9
2017	306	52	15.466	361.149	50,5
2018	325	53	21.222	382.371	65,3
2019	480	45	19.114	401.485	39,8
2020	97	25	4.772	406.257	49,2
2020 Haziran ayı itibarıyla					

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde 2018 yılında 46 Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin'den sonra 2. sırada yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı (Haziran 2020)

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

D-YATIRIM ORTAMI

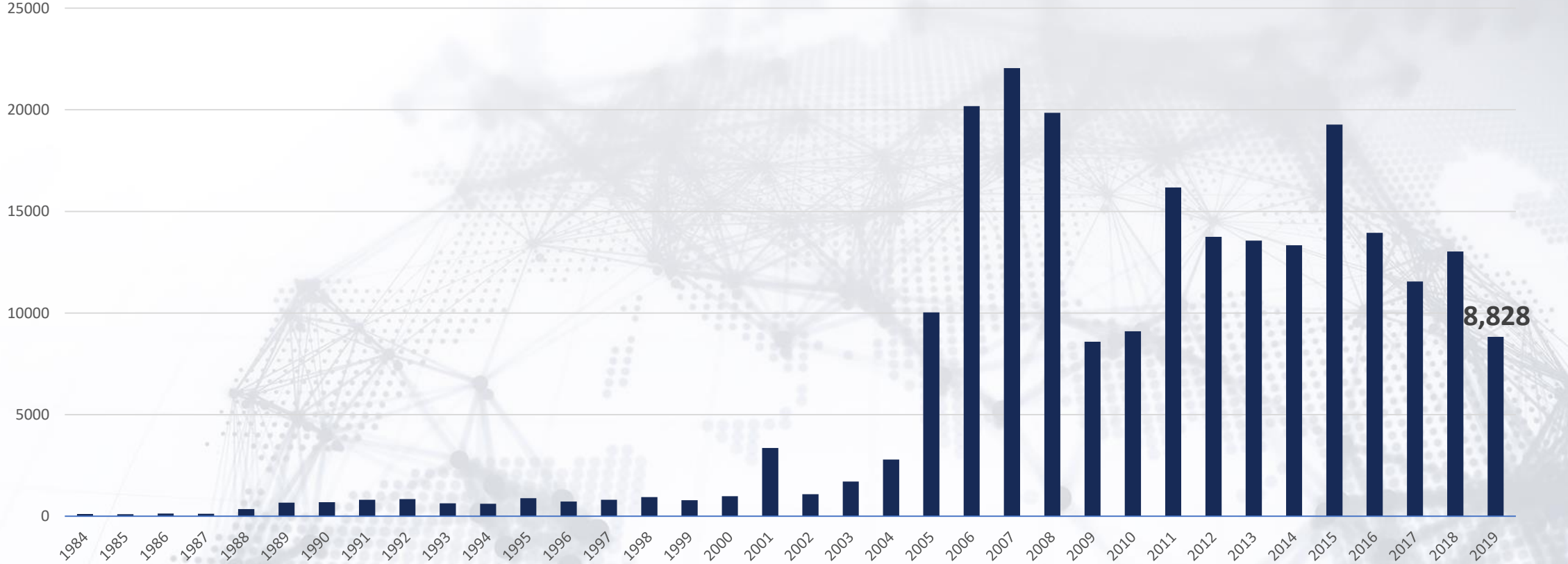

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD	19. Endonezya	39. İtalya	59. Meksika	79. Umman
2. Almanya	20. Estonya	40. Japonya	60. Norveç	80. Ürdün
3. Arnavutluk	21. Etiyopya	41. Katar	61. Özbekistan	81. Vietnam
4. Avusturya	22. Fas	42. Kazakistan	62. Pakistan	82. Yeni Zelanda
5. Avustralya	23. Filipinler	43. Kırgızistan	63. Polonya	83. Yunanistan
6. Azerbaycan	24. Finlandiya	44. Kuveyt	64. Portekiz	84. Yemen
7. BAE	25. Fransa	45. K.K.T.C.	65. Romanya	85. Gambia
8. Bahreyn	26. Güney Afrika	46. Kanada	66. Rusya	
9. Bangladeş	27. Güney Kore	47. Kosova	67. S. Arabistan	
10. Belçika	28. Gürcistan	48. Letonya	68. Sırbistan-Karadağ	
11. Beyaz Rusya	29. Hindistan	49. Litvanya	69. Singapur	
12. Bosna Hersek	30. Hırvatistan	50. Lübnan	70. Slovakya	
13. Brezilya	31. Hollanda	51. Lüksemburg	71. Slovenya	
14. Bulgaristan	32. İngiltere	52. Macaristan	72. Suriye	
15. Cezayir	33. İran	53. Makedonya	73. Sudan	
16. Çek Cumhuriyeti	34. İrlanda	54. Malezya	74. Tacikistan	
17. Çin Halk Cumhuriyeti	35. İspanya	55. Mısır	75. Tayland	
18. Danimarka	36. İsrail	56. Moğolistan	76. Tunus	
	37. İsveç	57. Moldova	77. Türkmenistan	
	38. İsviçre	58. Malta	78. Ukrayna	

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

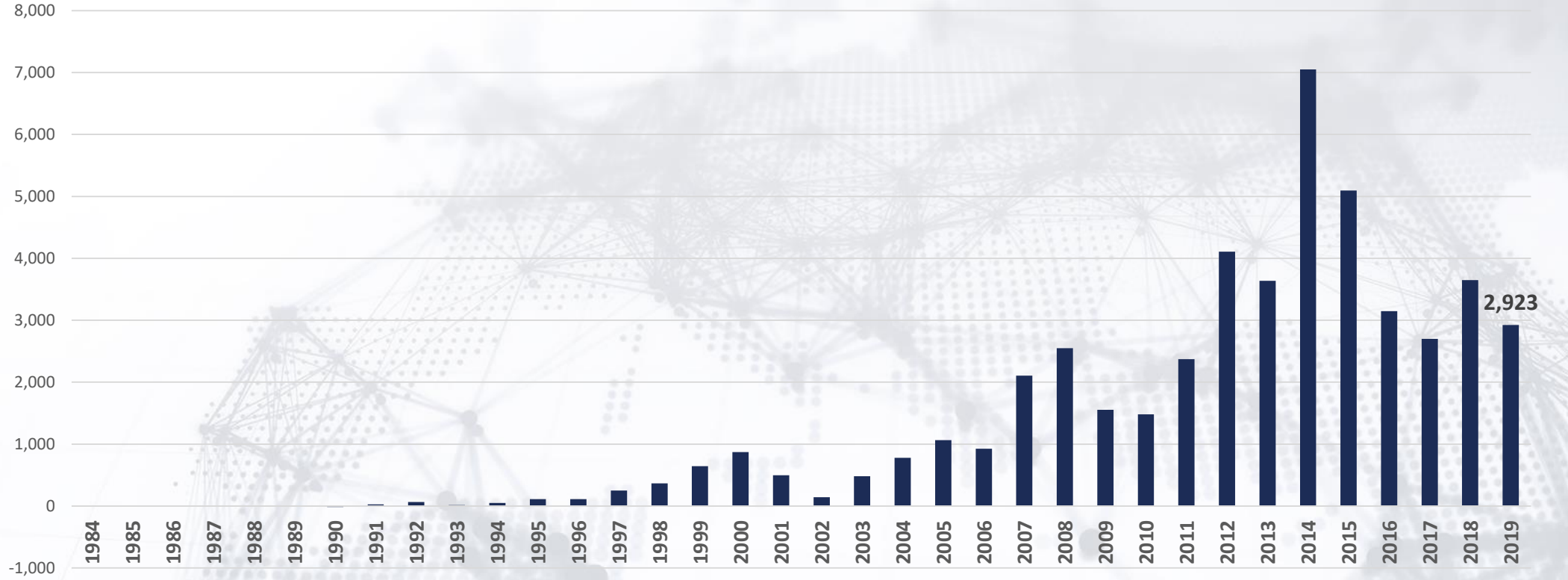

Kaynak: TCMB

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2019 döneminde kümülatif olarak 217,3 milyar dolara ulaşmıştır.
- Doğrudan yabancı yatırımlarda 2019 yılı Mayıs ayında 714 milyon dolar giriş yaşanırken 2020 yılı Mayıs ayında 261 milyon dolar giriş yaşanmıştır.

Yurt Dışına Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

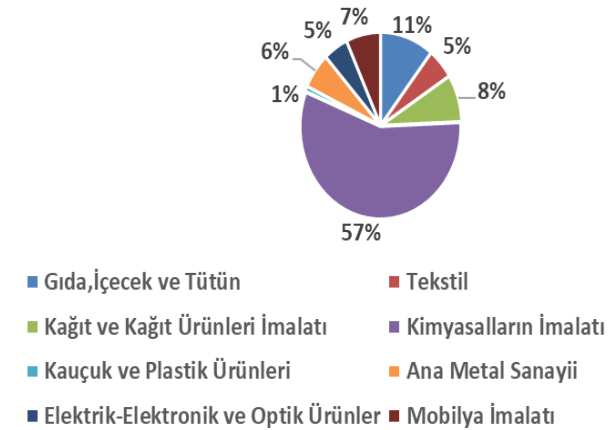
- Türk yatırımcıların yurtdışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2019 yılına kadar kümülatif olarak 45,6 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2020 yılı Mayıs ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %77,4 oranında azalışla 143 milyon dolar olmuştur.

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

	Yıllık		Ocak-Mayıs	
Milyon Dolar(\$)	2018	2019	2019	2020
TARIM SEKTÖRÜ	4	23	11	2
SİNAİ SEKTÖRÜ	2.706	2.195	846	572
Madencilik ve taşocakçılığı	81	91	9	105
İmalat	1.934	2.004	832	456
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	687	99	5	10
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	4	1	0	1
HİZMETLER SEKTÖRÜ	4.034	3.393	1.497	2.037
TOPLAM	6.744	5.611	2.354	2.611

Kaynak: TCMB

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%)

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2019 DYY (Milyon Dolar)	2020 DYY Mayıs (Milyon Dolar)	2019 DYY Ocak-Mayıs (Milyon Dolar)	2020 DYY Ocak-Mayıs (Milyon Dolar)
1	Belçika	71	43	48	53
2	Katar	570	31	14	87
3	İngiltere	825	19	589	386
4	Almanya	436	16	185	97
5	Lüksemburg	157	8	45	234
6	Fransa	176	7	63	43
7	Güney Kore	51	7	13	23
8	Hollanda	845	5	224	162
9	Kuveyt	58	4	30	20
10	Hong Kong	45	4	12	155
11	İsviçre	294	3	95	61
12	İtalya	113	2	64	958
13	Virgin Adaları (İngiliz)	42	2	16	14
14	Çin	26	2	12	10
15	Danimarka	7	1	0	6
16	İspanya	220	1	121	18
17	Amerika Birleşik Devletleri	342	1	158	87
18	Suudi Arabistan	12	1	5	5
19	Japonya	317	1	30	44
20	Avusturya	64	0	4	15
LİSTE TOPLAMI		4.671	158	1.728	2.478
TOPLAM		5.611	158	2.354	2.611

Sıralama 2020 Yılı Mayıs ayına göre.

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E-SERBEST BÖLGELER

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar için Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

Serbest Bölgeler

➤ 18 Serbest Bölgede 2020 yılı Mayıs ayı itibarıyla 75.407 kişilik istihdam sağlanmıştır.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yurtiçinden Bölgelere	2,971	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665
Bölgelerden Yurtdışına	7,071	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978
Yurtdışından Bölgelere	7,257	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633
Bölgelerden Yurtiçi	5,754	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379
TOPLAM TİCARET HACMI	23,053	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656

Kaynak: Serbest Bölgeler, Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü

- **2020 yılı Ocak-Mayıs döneminde serbest bölgelerde gerçekleştirilen toplam ticaret hacmi 7,7 milyar dolar olmuştur.**

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul AHL	Hizmetler ve yazılım
Antalya	Yat inşası, medikal aletler
Kocaeli	Gemi inşası
Avrupa	Hazır giyim
Mersin	Hazır giyim
Bursa	Otomotiv alt endüstrileri
İzmir	Deri
TÜBİTAK-MAM	Ar-Ge faaliyetleri
Adana-Yumurtalık	Gemi tamir ve bakımı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

F– İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20

STA Ülkeleri

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Suriye *
9. Mısır (2007)

10. Arnavutluk (2008)
11. Gürcistan (2008)
12. Karadağ (2010)
13. Sırbistan (2010)
14. Şili (2011)
15. Güney Kore (2013)
16. Mauritius (2013)
17. Lübnan**
18. Kosova (2019)

19. Malezya (2015)
20. Moldova (2016)
21. Faroe Adaları (2017)
22. Singapur (2017)
23. Sudan**
24. Venezuela**
25. Katar **
26. Gana **

(*) Askıda

(**) İç onay sürecinde

STA Müzakereleri Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

1. Japonya
2. Tayland
3. Endonezya
4. Ukrayna
5. Somali

Diğer Müzakereler

1. Peru
2. Kolombiya
3. Kamerun
4. MERCOSUR
5. Kongo Demokratik Cumhuriyeti
6. Körfez İşbirliği Konseyi
7. Pakistan
8. Ekvator
9. Meksika
10. Cibuti
11. Çad

G-20 Dönem Başkanlığı

- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2019 yılında Japonya tarafından üstlenilmiştir. 2020 yılında ise Dönem Başkanlığı Suudi Arabistan'a geçmiştir.

İhracatın Ülke Gruplarına Göre Dağılımı

Ülke Grupları	2019 (Milyon Dolar)	2019 Ocak-Mayıs (Milyon Dolar)	2020 Ocak-Mayıs (Milyon Dolar)	% Değişim
AB(27)	76.728	33.376	25.282	-24,3
BDT Ülkeleri	9.558	3.658	3.595	-1,7
EFTA Ülkeleri	1.795	683	743	8,8
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	8.708	3.452	2.846	-17,5
İslam İşbirliği Teşkilatı	48.768	20.691	16.560	-20,0
Karadeniz Ekonomik İşb.Teşkilatı	20.447	8.265	7.290	-11,8
OECD Ülkeleri	99.327	42.434	33.915	-20,1
STA Yapılan Ülkeler	20.171	8.344	7.462	-10,6
Türk Cumhuriyetleri	5.108	1.907	1.970	3,3

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

Halihazırda **110** ülke, **157** Merkez ve **3** Daimi Temsilcilikte **159** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

